

▲ محتوای این حوزه، مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ از فرصت‌های تربیتی است که مبتنی بر رویکرد، منطق و اهداف حوزه و متناظر با هر ایده‌کلیدی، در بردارنده مفاهیم اساسی، مهارت‌های اساسی، ارزش‌های اساسی و استانداردهای محتوایی هر یک از آنها می‌باشد. در جداول زیر محتوای برنامه‌درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی در چهار دوره تحصیلی نگاشته شده است.

نمای کلی محتوا

دوره اول ابتدایی	محتوا	ایده کلیدی
<p>نظام آوایی، نظام صرفی</p>	<p>مفاهیم</p>	<p>توانش ارتباطی</p>
<p>گوش کردن: (تمرکز شنیداری، درک شنیداری، گوش دادن هدفمند)</p> <p>سخن گفتن: (گفتمان، مهارت های سخن گفتن)</p> <p>خواندن: (پردازش دیداری، نوشته آگاهی، حرف آگاهی، واج آگاهی، نویسه-واج آگاهی، روان خوانی، خواندن بالحن مناسب، درک متن، مهارت مطالعه)</p> <p>نوشتن: (دست ورزی، علامت نویسی، الفبای نویسی، کلمه نویسی، خوانا نویسی، جمله نویسی، متن نویسی)</p>	<p>مهارت ها</p>	
<p>توجه و تمرکز بر پیام مخاطب، رعایت نوبت صحبت</p>	<p>ارزش ها</p>	

دوره اول ابتدایی	محتوا	ایده کلیدی
<p>لحن و آهنگ شعر، قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی، آرایه‌های ادبی</p>	<p>مفاهیم</p>	<p>آفرینش ادبی</p>
<p>موزون نویسی، پرورش مهارت ادبی، خلق متون ادبی</p>	<p>مهارت‌ها</p>	
<p>ذوق و قریحه عمومی ادبی، تاثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی</p>	<p>ارزش‌ها</p>	
<p>مفاهیم و آموزه‌های اسلامی، عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی، مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی، هنر ایرانی</p>	<p>مفاهیم</p>	<p>حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی</p>
<p>به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی، آشنایی با گویش‌های ایرانی و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی، آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی</p>	<p>مهارت‌ها</p>	
<p>تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌های قومی و ملی، الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها، تقویت ذوق و فهم هنری</p>	<p>ارزش‌ها</p>	

ایده کلیدی توانش ارتباطی

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

ایده کلیدی	مفاهیم اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	دانش زبانی	اول ابتدایی	نظام آوایی (صامت‌ها، مصوت‌ها و الگوی هجایی)	● واحدهای زنجیری شامل آواهای زبان فارسی ● واحدهای زیرزنجیری شامل مکث، تکیه، الگوی تکیه، کشش و آهنگ
			نظام صرفی	● واژگان پایه

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● تمییز شنیداری واژه، همجا و واج هدف در مجموعه واژه‌ها ● پیروی از دستورهای شفاهی چندگانه ● افزایش توجه، تمرکز و دقت شنیداری از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده‌های جذاب 	تمرکز شنیداری			
<ul style="list-style-type: none"> ● به کارگیری جملات ساده شنیداری در یک توالی و پیوستگی منطقی ● پاسخ به سؤالات شفاهی دربارهٔ تجارب ساده زندگی روزمره ● درک معنای پرسش واژه‌های پرسامد ● درک اطلاعات صریح و استنباطی از متن شنیداری 	درک شنیداری اطلاعات صریح و غیرصریح	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● بازگو کردن اطلاعات و ایده‌های کلیدی و اصلی موجود در رسانه شنیداری ● پاسخ به انواع گوناگون سؤالات شفاهی درسی به صورت مناسب و مقتضی 	گوش دادن هدفمند		گوش کردن	

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● شرکت در بحث‌های کلاسی و ارائه دلیل برای نظرات خود ● درک و توصیف شخصیت‌ها و بازگویی حوادث داستان با توالی درست ● به‌کارگیری جملات کوتاه و ساده در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیا، حوادث و اتفاقات 	اصول گفتمان	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از عناصر زبانی و غیرزبانی مانند حالت‌های صورت برای بیان افکار و احساسات خود ● رعایت لحن و آهنگ مناسب در بیان مطالب 	مهارت‌های سخن گفتن			
سخن گفتن				توانش ارتباطی

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	خواندن	اول ابتدایی	پردازش دیداری	<ul style="list-style-type: none"> تشخیص شباهت‌ها و تفاوت‌های ظاهری حروف و کلمات بر اساس شکل نوشتاری آنها شناخت و به کارگیری مختصات رسم الخط (املای واژه‌ها)
			نوشته‌آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> شناخت رابطه معنادار بین نوشته‌ها، تصاویر و زیرنویس‌ها
			حرف آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> شناخت اسامی حروف الفبا و تشخیص تفاوت‌های شکل ظاهری آنها
			واج آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> آگاهی نسبت به نظام آوایی واژه‌های فارسی
			نویسه - واج آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از سرنخ‌های تصویری و صداکشی حروف در کدگشایی و خواندن واژه‌های جدید و تصحیح خواندن خود
			روان خوانی	<ul style="list-style-type: none"> روان خوانی متن کتاب‌های کودک با کمک معلم به صورت رسا، سلیس و روان و درک آن
			خواندن بالحن مناسب	<ul style="list-style-type: none"> رعایت لحن خواندن جملات خبری، پرسشی، عاطفی و امری
			درک متن	<ul style="list-style-type: none"> درک موضوع کلی شعرهای ساده درک اطلاعات صریح و ضمنی متن
			مهارت مطالعه	<ul style="list-style-type: none"> خواندن اطلاعات روی جلد مانند عنوان کتاب، نام نویسنده و تصویرگر

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره‌های تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
● استفاده از مهارت‌های روانی - حرکتی مربوط به فعالیت نوشتن	دست‌ورزی	اول ابتدایی	نوشتن	توانش ارتباطی
● بیان داستان یا انتقال منظور و مقصود از طریق نقاشی و عکس	علامت‌نویسی			
● نوشتن صحیح نشانه‌های حروف الفبا	الفبانویسی			
● نوشتن صحیح واژگان آشنای دیداری	کلمه‌نویسی			
● رعایت فاصله مناسب بین واژه‌ها و جملات در نوشتن	خوانانویسی			
● نوشتن جملات ساده درباره دیده‌ها، شنیده‌ها و رخدادهای اطراف	جمله‌نویسی			
● نوشتن داستان‌هایی با رخداد‌های محدود و متوالی درباره قصه تصویری	متن‌نویسی			

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	ارزش‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● رعایت نوبت صحبت کردن و مشارکت در گفت‌وگوها ● توجه به گوینده و گوش دادن به سخنان او و قطع نکردن صحبتش 	<p>توجه و تمرکز بر پیام مخاطب و رعایت نوبت صحبت</p>	<p>اول ابتدایی</p>	<p>احترام به مخاطب</p>	<p>توانش ارتباطی</p>

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «لحن» و «آهنگ» ● تفاوت‌های «متن» و «شعر» 	لحن و آهنگ شعر	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «مصرع» و «بیت» ● مفهوم قافیه ● قافیه‌های ساده 	قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی			
<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «همانندی ادبی دو چیز (تشبیه)» ● «زنده انگاری اشیاء (جان بخشی)» 	آرایه‌های ادبی			
			دانش ادبی	آفرینش ادبی

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
آفرینش ادبی	آفرینش‌گری	اول ابتدایی	<ul style="list-style-type: none"> ● تشخیص بخش‌های یک کلمه ● تشخیص آهنگ کلمات و کلمات هم‌آهنگ ● تشخیص یک شعر موزون از یک متن، با توجه به وزن 	
			<ul style="list-style-type: none"> ● دقت شنیداری و دیداری در آثار ادبی و همچنین توجه به لحن و آهنگ کلام ● خلق کلمات هم‌قافیه ساده ● تشخیص یک شعر موزون از یک متن، با توجه به قافیه 	
			<ul style="list-style-type: none"> ● بیان و توصیف جزئیات تصویر ● روان و زیبا بازگو کردن یا نوشتن ماجراهای داستانی ● روایت شخصی ● توجه به زیبایی‌نویسی متن‌های ادبی، مانند شعرهای موزون، نثرهای عاطفی و داستان‌های توأم با تکرار و ... ● چگونگی برقراری همانندی ادبی بین دو چیز مشابه و زنده‌انگاری پدیده‌ها ● تخیل درباره پدیده‌ها و موضوعات مختلف 	

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	ارزش‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● گوش دادن به گونه‌های متنوع ادبیات فارسی و لذت بردن از آنها ● لذت بردن از خواندن انواع کتاب‌های داستانی کودک و اشعار کودکانه ● اشتیاق به نوشتن درباره افکار، احساسات و تخیلات خود 	ذوق و قریحه عمومی ادبی	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● درک مقدماتی اثرگذاری فرهنگی و اجتماعی آثار ادبی 	تأثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی			

حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم	ایده کلیدی
	● اخلاق فردی و اجتماعی در متون ادبی	اول ابتدایی		حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی
	● خدا دوستی			
مفاهیم و آموزه های اسلامی				

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● آداب و رسوم اقوام ایرانی ● جشن‌ها و اعیاد مذهبی و ملی 	مناسبت‌های ملی و مذهبی	اول ابتدایی		
عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی				حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> داستان‌هایی از دوران کودکی بزرگان دینی و ملی یا رفتار آنان با کودکان 	بزرگان دینی و ملی	اول ابتدایی	مفاهیم فرهنگ ایرانی - اسلامی	حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی
			آشنایی با کارکردهای اجتماعی - اقتصادی زبان و ادبیات	
			هنر ایرانی	

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● اظهار نظر صریح با درایت و شفافیت و انتخاب کلمات مناسب (موضوعات ساده) 	سخنوری در جمع	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ● محبت به دیگران (انسان، حیوان، محیط) و شادی و امیدواری 	ابراز مهربانی و امیدواری			
<ul style="list-style-type: none"> ● مال من و مال دیگری 	مفهوم حق الناس			

به کارگیری آموزه‌های اخلاقی

حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استاندارد محتوا	محتوا	دوره	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● به‌کارگیری آداب و رسوم ملی و دینی 	آداب و رسوم	اول ابتدایی	آشنایی با گویش‌ها و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی	حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی
<ul style="list-style-type: none"> ● الگوسازی از بزرگان دینی و ملی و تسهیل‌گری برای همذات‌پنداری با آنها 	آموزه‌های داستان‌های بزرگان و به‌کارگیری آنها	اول ابتدایی	<p>آشنایی با شخصیت‌های برجستهٔ دینی، علمی و ادبی</p> <p>آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات</p>	

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	ارزش‌های اساسی	ایده کلیدی
<p>● رعایت موازین اخلاق فردی و اجتماعی متناسب با فطرت و آموزه‌های دینی</p>	<p>ارزش‌های اخلاقی و فطری</p>	<p>اول ابتدایی</p>	<p>تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدمی با فرهنگ اسلامی - ایرانی</p>	<p>حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی</p>

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	ارزش‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● احساس خوشایندی و افتخار نسبت به آداب و سنن دینی و ملی 	آداب و رسوم ملی و دینی	اول ابتدایی	تقویت ارزش‌های قومی و ملی	حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استاندارد محتوا	محتوا	دوره	ارزش های اساسی	ایده کلیدی
<p>● افتخار به چهره های برجسته فرهنگی</p>	<p>مفاخر فرهنگی</p>	<p>اول ابتدایی</p>	<p>الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت ها</p> <p>فعالیت مفید اجتماعی - ادبیات اقتصادی بر پایه ادبیات</p>	<p>حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی</p>
<p>● احساس سرخوشی نسبت به فهم زبان تصاویر</p>	<p>فهم تصویری</p>	<p>اول ابتدایی</p>	<p>تقویت ذوق و فهم هنری</p>	